

Om de **VIS wijzer** te vangen werkt de vissector continue aan verbetermethoden

Alle initiatieven om de visserij verder te verduurzamen vergen tijd en geld. Als hun vis niet meer wordt verkocht, ontnemt dit de vissers de financiële mogelijkheden om deze noodzakelijke maatregelen te nemen die juist ten goede komen aan een goed beheer van onze visbestanden. 'Tijdens de verbouwing zijn we dus gewoon geopend.'

Twinrig

Een Deens bodemnet met scheerborden en een 'klomp' dat veel minder bodemberoering geeft en minder energieverbruik.

Flyshoot

Een visnet dat om de vangstplaats heen gevaren wordt, door het inhalen van lijnen komt de vis in het net terecht. Bodemberoering is minimaal, er is minder bijvangst en veel minder brandstof verbruik.

Sumwing

Door de vormgeving van de vleugel (ter vervanging van de boom) is er veel minder waterweerstand, dus minder energieverbruik. Ook raakt het de bodem niet dus minder bodemberoering. Deze perspectiefvolle innovatie resulteert nu reeds in 20% kostenreductie.

Pulskor

De vissen worden opgewekt met een zwakke elektrische puls. Er is geen contact van het tuig met de bodem wat resulteert in minder bodemberoering, aanzienlijke besparing van brandstof en minder bijvangsten. Daarbij worden jonge vissen veel minder opgewekt, waardoor minder ervan in het net zwemmen met meer selectieve visserij tot gevolg.

Hydrorig

Bij deze techniek is de traditionele boom vervangen door een vleugel; deze buisvorm zorgt voor waterwerveling onder de vleugel om de vis te 'wekken', waardoor wekkerkettingen overbodig worden. Dit resulteert in minder brandstofverbruik, bodemberoering en bijvangst.

Ecocatcher

Er wordt een vacuüm gecreëerd tussen tuig en bodem dat de vissen in het net doet komen (zuigwerking). Dit lichtere tuig heeft vrijwel geen contact met de bodem en daardoor ook een verlaagd brandstofverbruik.

Outerrig

Een techniek waarbij wordt gevist met twee visborden aan elke zijde van de kotter. Dit tuig is tot nu toe geschikt voor platvis met uitzondering van tong. Deze techniek moet nog verder ontwikkeld worden. Minder bodemberoering en brandstofverbruik zijn hier van toepassing.

Staadwant

Staadwant visserij is de samenvattende term voor alle vismethoden waarbij het net stil staat in het water. Deze netten worden met behulp van drijvers en een verzwaarde lijn aan de onderzijde van het net 'staand' in het water opgesteld, en na verloop van tijd binnengehaald. De netten worden rond een wrak of in open zee als een gordijn uitgezet en na verloop van tijd wordt de vangst opgehaald. Bij deze vorm van visserij zijn de bodemberoering en bijvangsten klein.

Boomkor

Het visnet is met een vislijn vastgemaakt aan de giek en wordt opgehouden door een boom. Onder aan het net zitten kettingen (ook wel wekkers genoemd) die over de zeebodem slepen. Doordat het net over de bodem sleept, wordt de platvis – deze graaft zich in het zand in - opgewekt, komt naar boven en zwemt het net in.

Ecosysteem en bodemberoering

Visserij heeft op verschillende manieren invloed op het ecosysteem waarbinnen de visserij plaatsvindt. Allereerst omdat vissen worden weggevangen uit de zee. Een teveel aan vangsten wordt tegengegaan door de beheermaatregelen. Daarnaast kan een visserij impact hebben op het ecosysteem door bijvoorbeeld bodemberoering. Schol en tong leven op de zeebodem en om ze te vangen moeten ze door de visser gestimuleerd worden om uit de bodem en in het net terecht te komen. Hiervoor zijn vistuigen ontwikkeld die dat voor elkaar krijgen. Met name de zogeheten boomkortetechniek is daarvoor uitermate geschikt en wordt sinds jaar en dag gebruikt. De boomkor heeft echter als nadeel dat het hoge energiekosten kent, leidt tot bodemberoering en bijvangsten tot gevolg heeft. De boomkorkotters komen echter niet op de hele Noordzee, ze bevissen een derde van het totale Noordzeegebied. Tachtig procent van de visserij concentreert zich weer in 30% van dit gebied. Desondanks is de vissersvloot druk bezig om verbeterde en alternatieve vistuigen te ontwikkelen voor de vangsten van met name tong en schol. De alternatieven zijn: twinrig, flyshoot en staadwant; daarnaast zijn er nog een aantal innovatieve tuigen ontwikkeld, voortbordur-

rend op de traditionele boomkor zoals de sumwing, de pulskor, de hydrorig en de ecocatcher (zie omschrijvingen). Alle ontwikkelde technieken scoren beter op het gebied van bodemberoering aangezien de tuigen lichter zijn dan de boomkor. Deze verminderde bodemberoering uit zich ook in besparingen in het energieverbruik. De pulskor en flyshoot kennen ook veel minder discards. De nieuwste ontwikkeling is de integratie van de sumwing met de pulstechniek; hier wordt met hoge verwachtingen naar uitgekeken.

Convenant Duurzame Noordzevisserij

Een verantwoorde Noordzevisserij is niet een uitdaging waar de vissector alleen voor staat. Het is ook het streven van natuurorganisaties als Stichting Noordzee en het Wereld Natuur Fonds. In 2008 heeft de vissector samen met vertegenwoordigers van deze organisaties en met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een convenant getekend. De partijen hebben in dit convenant voor vijf belangrijke thema's gezamenlijke doelen vastgelegd en daar concrete afspraken over gemaakt. De thema's zijn duurzame vis, communicatie, onderwijs en scholing, beschermde gebieden in de Noordzee en bestandsbeheer.

Innovatieve toepassingen zorgen voor het verbeteren van de vismethoden en daarmee voor het aanbod van verantwoorde vis

PRODUCTSCHAP VIS

Postbus 72, 2280 AB Rijswijk, Nederland

www.pvis.nl

Wij vangen deze VIS WIJZER

Uitgave 2009

natuurlijk verantwoord

Wij vangen deze VIS wijzer

Overbevissing en illegale visserijpraktijken zijn onderwerpen die met regelmaat tot maatschappelijke discussie leiden. Deze mondiale problemen zijn echter niet zomaar van toepassing op de Nederlandse vissector. Hier vindt geen overbevissing plaats, want de bestanden worden goed beheerd door producentenorganisaties van vissers en de Europese Unie. Daarnaast komt illegale visserij niet voor bij de Nederlandse vissersvloot. Nuancering is dus geboden bij deze berichten.

Dat wil niet zeggen dat er geen problemen zijn in de visserij. Juist de Nederlandse sector zet samen met betrokken maatschappelijke organisaties zijn schouders onder een verantwoordende visserij. Voor Nederland belangrijke vissoorten als tong, schol, haring en makreel worden volgens strikte beheerplannen voor langere termijn bevestigd. De toegestane vangsthoeveelheden worden in lijn met de adviezen van visserijbiologen vastgesteld. De hele EU-visserij op Noordzeeharing en makreel is inmiddels als 'duurzaam' gecertificeerd volgens de Marine Stewardship Council (MSC).

Tong en schol zijn zeer belangrijke vissoorten voor ons land: 75% van de totale toegestane vangsthoeveelheid van tong in de Europese Unie is in handen van de Nederlandse sector en voor schol is dat 37%. Juist deze vissoorten

worden zeer kritisch beoordeeld door natuurorganisaties. Ontmoedigend voor de vissers van deze platvissoorten, omdat deze visserijtak bol staat van de initiatieven om op een verantwoorde wijze te vissen.

Beheer platvissen

Schol en tong worden goed beheerd. Hoeveel vis gevangen mag worden per soort wordt in Europees verband bepaald. Hiertoe wint de Europese Commissie advies in van internationale visserijbiologen. Daarnaast begrenst Europa ook de visserijcapaciteit en stelt technische maatregelen vast, zoals gesloten gebieden en minimummaaswijdtes van de netten.

Noordzeeschol en -tong worden door de Nederlandse vissers extra beheerd middels door hen ontwikkelde beheergroepen onder een lange termijn beheerplan. Volgens dit plan wordt toegewerkt naar de Maximale Duurzame Oogst. In Europa wordt het Nederlandse beheersysteem inmiddels als voorbeeld genoemd voor het nieuwe visserijbeleid. De Europese Commissie geeft als

speerpunt aan dat het beheer in handen van de visserman zelf moet zijn.

Schol en tong zijn twee van de eerste vissoorten in Europa die onder een dergelijk streng beheer staan. De tong- en scholbestanden worden hierdoor niet overbevist. Afspraak is dat

de visserijdruk jaarlijks met 10% afneemt om de bestanden de gelegenheid te geven te groeien. Het bestand van schol bevindt zich al binnen de veilige biologische grenzen en dat van tong zit daar dicht tegenaan.

Zelfbeheer vangstrechten

Vissers in Nederland zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer van de vangstrechten (quota) in zogeheten producentenorganisaties. Deze zorgen voor de verdeling van de toegewezen vangsthoeveelheden en bewaken de limieten en controles hierop. Ook het onderling ruilen van quota tussen vissers wordt door deze organisaties gecoördineerd. Kortom, elke kilo aangelande vis wordt verantwoord. Deze aanpak bestaat al sedert 1993 en is uniek in Europa. De Europese en Nederlandse Rekenkamers hebben bij het evalueren van het visserijbeleid hiervoor hun waardering uitgesproken.

Sanering vissersvloot

De Nederlandse vissersvloot is de afgelopen jaren sterk in omvang afgenomen; veel Noordzeekotters zijn uit de vaart gehaald. Het doel hiervan is om de visserijdruk af te stemmen op de hoeveelheid vis in de Noordzee. Vertrokken tien jaar terug nog ruim 400 kotters naar zee, nu is het aantal dat vist met de traditionele boomkor nog zo'n 80 schepen. Van het totale aantal Noordzeekotters (ong. 320) vist inmiddels een groot deel met vernieuwende of andere vistechnieken.

Aanpassing motorvermogen

Er is een maximum aan het motorvermogen van een vissersvaartuig vastgesteld en daar houden de vissers zich aan door hun motoren te laten verzegelen en onafhankelijk te laten controleren.

Enkele decennia terug was het nog de uitdaging om zwaardere motoren in een vissersschip te plaatsen. Het motorvermogen van een kotter is van invloed op de vangstcapaciteit. Meer vermogen maakte snellere reizen naar en van zee mogelijk en meer aanlandingen van vis. De kracht waarmee netten over de bodem sleepten leek de hoeveelheid visvangst te beïnvloeden. Juist de laatste jaren is het motorvermogen van de schepen sterk teruggebracht. Dit resulteert in een systeem waarbij vissers niet concurreren om wie de meeste vis het snelste kan vangen, maar waarbij iedereen zich netjes aan zijn quotum houdt en dat met een verantwoord motorvermogen opvist.

Energieverbruik

De hoeveelheid energie die verbruikt wordt om vissen te vangen wordt tegenwoordig ook kritisch bekeken. Hoe minder verbruik per kilo gevangen vis, hoe beter. Voor het milieu, maar ook voor de visser – dat werd afgelopen jaar nog eens goed duidelijk toen de prijzen van olie sterk omhoog gingen. Vissers zoeken continue naar mogelijkheden om het verbruik zo laag mogelijk te krijgen: door aanpassingen aan de motor, het instellen van cruise control, maar ook door het vissen met lichtere tuigen of een lagere snelheid. Al met al zijn vissers in staat gebleken het energieverbruik per kilo vis met 40% omlaag te krijgen.

Certificaat Verantwoordelijk Vissen

Om zichtbaar te maken dat Nederlandse vissers zich aan alle bestaande wet- en regelgeving houden zullen veel vissers zich laten certificeren door een onafhankelijke instantie. Het Certificaat Verantwoordelijk Vissen richt zich onder meer op aspecten als vangstverwerking, hygiëne aan boord, vangstmethoden, oplei-

dingeisen, vissen binnen quota en afvalverwerking. Administratieve verplichtingen en controles behoren ook hiertoe. Met dit certificaat kan de visser aan zijn afnemers tonen dat hij zijn visserij binnen de gestelde regels uitoefent.

Opvissen vuil uit zee

Vissers werken belangeloos mee aan het schoonmaken van de zee. Ze krijgen tijdens het vissen afval in hun netten, dat eerder door anderen in zee is gegooid. De vissers nemen het zwerfvuil in grote zakken mee naar land, waar het door afvalinzamelaars wordt ingenomen, afgevoerd en verwerkt.

Onderzoek naar visbestanden

De hoeveelheid vis die in zee zwemt wordt jaarlijks geschat door visserijbiologen. Aan de hand van hun onderzoek op zee kunnen ze inschatten hoeveel jonge vis er bijkomt en aan de hand van de aanlandingen kunnen ze inschatten hoeveel vis jaarlijks weggevangen wordt. Biologisch onderzoek doen is wat anders dan vissen en daarom hebben vissers en visserijbiologen veel samenwerkingsprojecten waarin ze elkaar versterken, ieder vanuit zijn eigen specialisme. Vissers helpen onderzoekers met verbeteringen van het onderzoek naar de hoeveelheid vis in de Noordzee en naar de hoeveelheid bijvangst in de platvisvisserij. Onderzoekers helpen vissers op hun beurt met nieuwe technieken uitproberen om bijvangsten en bodemberoering te verminderen.

Paaiperiode

De Nederlandse vissers hebben op eigen initiatief de vangst van schol gedurende de eerste drie maanden van het jaar met een kwart

verminderd, omdat deze vissoort zich dan in de paaiperiode bevindt. Hiermee wordt de visdeels ontzien om voor voortplanting te zorgen.

Ecosysteem en bijvangst

Bij visserij met behulp van netten is onvermijdelijk sprake van bijvangst. Dit zijn dieren en planten waar niet gericht op gevestigd wordt. Platvisvisserij, zoals op tong en schol, is een gemengde visserij. Bodemvissen leven veelal door elkaar heen en graven zich in de bodem in, anders dan bijvoorbeeld pelagische vissoorten als haring en makreel die in scholen leven. Dat betekent dat het gericht vissen op tong automatisch betekent dat andere platvissen, zoals schol, tarbot, griet, maar ook andere organismen, meegevangen worden. Voor een deel kan dit commerciële bijvangst betreffen: vis die verkocht kan worden. Niet commerciële bijvangst is vis waar geen markt

Belangrijkste uitdagingen voor de vissers zijn het verminderen van bijvangsten en bodemberoering

voor bestaat. Er is ook bijvangst van ondermaatse vis die te klein is en niet aangeland mag worden. Of er is vis, zoals bijvoorbeeld kabeljauw, die niet aangeland mag worden omdat de soort met rust gelaten moet worden. Regelgeving verplicht de visser om deze bijvangst weer overboord te zetten. Daarnaast is er bijvangst van andere organismen die geen vis zijn. Vissers proberen door hun keuze voor techniek en locatie in relatie tot de tijd van het jaar zo gericht

mogelijk te vissen. Daarnaast zijn ze voortdurend hun netten aan het verbeteren om de te kleine vis en het bodemleven zo min mogelijk bij te vangen. Ze ontwikkelen ontsnappingspanelen om de bijvangst uit het net te laten glippen. Daarnaast doen ze samen met wetenschappers onderzoek naar de hoeveelheid bijvangst om een goed beeld te krijgen van de problematiek zodat gericht aan oplossingen gewerkt kan worden.

In deze folder vertellen we u graag meer over hoe wij deze VIS wijzer vangen op de Noordzee.

